

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Spiritûs sancti distinctio à Filio in processione fundatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

illa visione Spiritus S. est separandus. Ex quo patet levissimum esse hoc argumentum ab authoritate negativa (quanquam ne negativa quidem; cum alii locis processio Spiritus S. à Filio clare innuatur) petitur: Cui sufficienter occurrit illa Regula Juris in 6. *Is, qui tacet, non fatetur: sed nec utique negare videtur.*

§. III.

Spiritus S. distinctio à Filio in processione fundatur.

¶ Ametfi prædicta apud Catholicos rata & certa sint, de sexta tamen probatione controversam movet Scotista, an hæc ratio validè probet intentum, quòd si Spiritus S. non procederet à Filio, non distingueretur ab illo? Unde pro veritate majoris examinanda tanquam lydiu[m] lapidem applicant hypothesin impossibilem, si nimirum per impossibile Spiritus S. à Patre solo, non autem Filio procederet, utrùm sub illa hypothesi adhuc posset esse distinctus à Filio? Et concludunt affirmativè, adeoque judicant, ad aequatum fundamentum distinctionis inter Filium & Spiritum S. non esse processionem & oppositionem relativam lectionibus originem inter utramque Personam; sed quòd Filius generatione, Spiritus S. sit spiratione productus.

10. In confirmationem suæ doctrinæ adducunt primò authoritatem S. Anselmi cit. l. de proc. Spirit. S. c. 1. dicentis: *habent utique à Patre esse Filius, et Spiritus S. sed diversimodè, quia alter nascendo, alter producendo, ut alii per hoc sint ad invicem. Nam si per aliud non essent plures, Filius & Spiritus S. per hoc solum essent diversi.* Ergo ametfi per impossibile Spiritus S. à Filio non procederet, adhuc tamen esset diversus à Filio, quia alio modo à Patre haberet esse, quàm Filius. Unde

11. Probat secundò. Datà hæc hypothesi impossibili, quòd Spiritus S. à Filio non procederet, haberet suum formale constitutivum: ergo & distinctivum ab omni alio. Antecedens probatur. Constitutivum Filii est filiatio; sed hanc haberet Filius, etiam si Spiritus S. ab ipso non procederet: ergo.

Tertiò. Ita se habet Spiritus S. ad Filium; sicut ad Patrem, sed si per impossibile à solo Filio, non autem à Patre procederet, adhuc maneret distinctus à Patre: ergo quamvis per impossibile à solo Patre, non autem à Filio procederet, adhuc tamen posset manere distinctus à Filio.

Quartò. Termini per actiones totales & adæquate distinctas producti, sunt realiter distincti, sed ametfi Spiritus S. à Filio non procederet, esset productus per processionem totaliter distinctam à processione Filii, nempe per spirationem, cum Filius produceretur per generationem: ergo adhuc haberet realiter distinctus à Filio.

Quintò. Implicat terminum integrè bis esse productum. Sed in priori ad spirationem, quo Filius generatur, jam est productus: ergo implicat eundem pro posteriori originis per spirationem denovo produci, & consequenter terminus spirationis activæ debet esse realiter distinctus à Filio.

12. Quamvis subtilia sint hæc argumenta, communis tamen Theologorum extra Scholam Scoti cum

D. Th. q. 36. a. 2. contrarium tenet, & concludit, in illa hypothesi impossibili, Spiritum S. non posse realiter esse distinctum à Filio. Estque conformior Patribus & Conciliis. Nam in Concil. Tolet. de Spiritu S. dicitur: *Qui in Sancta prænotatur Trinitate tertia Persona esse, pro eo, quòd à Patre Filioque condonatur, hæc est, est donum ab utroque procedens. Idem quoque Tolet. 2. in profess. fid. de Divinis Personis loquens: Hoc solum, inquit, numerum insinuat, quòd ad invicem sunt. Et in Florent. Scis. 18. Joannes Theologus: Sola relatio, apud omnes tam Græcos, quam Latinos Doctores Divinà processione Personas multiplicat. Unde est receptissimum axioma Theologorum, dicentium: omnia in Divinis unum esse, ubi non obviat relationis oppositio, fundatum in simplicitate & actualitate Divina, quæ nullam patitur in absolutis realem distinctionem, veluti ex alibi dictis suppono. Ex quibus omnibus facilè subsuntur: sed ubi non est processio, ibi nulla est in Divinis relativa oppositio: ergo si nulla est processio Spiritus S. non procedit à Filio; neque realiter distinguitur ab illo.*

Accedat Authoritas D. Anselmi sæpe citato l. de proc. c. 6. dicentis. *Est quoque pater, cum (Spiritum Sanctum) per processionem habere de Patre, & per hoc aliud esse à Patre: sicut Filius non per aliud est à Patre alius, quam per hoc, quia de illo existit. Ubi vides, quòd ex S. P. mente per hoc, & Filius & Spiritus S. sit alius, hoc est distinctus à Patre, quia de Patre existit, hoc est, ab illo procedit: ergo similiter ratio, cur Spiritus S. sit alius, hoc est distinctus à Filio, non est alia, quàm quia de Filio existit, hoc est, à Filio procedit.*

Nec enervant vim argumenti Scotistæ, cum dicunt, ad salvandam distinctionem in Divinis sufficere relationes disparatas (hoc est, non quidem propter mutuum respectum oppositas, ad diversos tamen terminos comparatas) quales forent filiatio & passiva spiratio, quæ licet sibi mutuo secundum originem non essent oppositæ, tamen propter diversitatem terminorum essent disparatæ.

Contra quam responsonem est, quòd infinita unitas & simplicitas actus puri exigit omnium earum formarum identitatem, è quarum identitate nulla sequitur contradictio: sed nulla sequitur contradictio, si relationes disparatæ inter se identificentur: an non enim relatio Patris, ac Spiratoris sunt disparatæ, & tamen identificatæ? An non formæ absolutæ magis sunt disparatæ à relativis, cum toto genere differant, quàm una relativa forma ab altera? & tamen certum est absoluta in Divinis identificari cum relativis. Similiter intellectus, & voluntas, processio intellectus & voluntatis, dictio & spiratio sunt formæ disparatæ, & tamen identificantur. Igitur si tollas à Filiatione oppositionem relativam spirationis activæ cum spiratione passiva Spiritus S. (quam solum ceu distinctivam radicem in Divinis Concilia agnoscent) habebis Filiationem identificatam cum spiratione passiva, & non nisi virtualiter distinctam.

Supereft, ut authoritatibus & rationibus sub-
 14. tilis Doctoris fatisfiat. Ad 1. ergo, hoc est,
 authoritatem Divi Anselmi respondet S. D. q. 10.
 d. pot. a. 5. hæc Verba non ab ipso assertivè, sed
 disputativè & permiffivè ex Græcorum sententia
 fuiffe prolata. Estque veriffima expositio, cum
 toto illo capite S. P. occupetur in referenda Græ-
 corum mente de processione Spiritus Sancti. Re-
 sponderi potest secundò cum Vekeno, eum loqui
 de diversitate radicali & causali, non verò forma-
 li. Sanè mens S. Doctoris ex Verbis supr. n. 3.
 relatis patet, quibus apertè in hoc processione
 Spiritus S. à Patre cum processione Filii ab eodem
 comparat, quòd non per aliud est *alius à Patre*,
quam quia de illo existit: ergo hoc ipsum sentit
 de alicetate Spiritus S. à Patre & Filio.

15. Ad secundum nego antecedens. Ad cujus
 probationem distinguo majorem. Filiatio est
 constitutum Filii, ut simul est radicaliter spiratio,
 atque ita mediàtè opposita spirationi passivæ
 concedo, secùs, nego majorem: sed hanc habe-
 ret Filius, ut simul esset radicalis spiratio, nego,
 ut simpliciter filiatio est, concedo minorem & nego
 consequentiam.

Ad tertium Respondeo. quamvis de facto ita
 se habeat Spiritus S. ad Filium, sicuti ad Patrem,
 quia de facto utrumque respicit ut unum spirato-
 rem, sub data tamen hypothefi impossibili, quòd
 non procederet à Patre, nego majorem, & parita-
 tem, quia licèt Spiritus S. non procederet imme-
 diatè à Patre, ex hoc solo tamen, quòd proce-
 deret à Filio, qui est productus à Patre, etiam me-
 diatè procederet à Patre, eique proinde mediàtè
 opponeretur. At verò si non procederet à Filio,
 eidem nec mediàtè nec immediatè opponeretur.

Ad 4. Respondeo. distinguendo majorem.
 termini per actiones totales realiter distinctas pro-
 ducti sunt realiter distincti, concedo, tantum forma-
 liter aut virtualiter distinctas, nego. Sed Spi-
 ritus S. esset productus per actionem totaliter
 formaliter vel virtualiter distinctam, concedo,
 realiter, nego minorem & consequentiam.

Ad quintum distinguo majorem. Implicat
 eundem terminum bis realiter esse productum,
 concedo, virtualiter aut formaliter, hoc est, ut
 secundum aliquam rationem uni, secundum aliam
 diversam rationem alteri productioni sit debitus,
 nego. Et sic implicabit in illa hypothefi impos-
 sibili, ut Filius per generationem productus, rur-
 sus realiter producat per spirationem; non autem
 implicabit, ut unà reali, virtualiter tamen
 duplici processione productus, sub una ratione
 dicatur genitus, sub alia spiratus.

§. IV.

*Sine per se à duobus suppositis, an etiam
 à duobus principiis?*

16. **Q**uestio ex duplex. *Prima.* Utrum Spiritus
 S. per se quarto modo petat procedere à
 duabus Personis? Altera. An utraque Persona
 Patris & Filii dicenda sunt unum principium,
 vel duo principia Spiritus Sancti? Ad primum
 quæsitum Responso S. Doct. contra Scotum est
 affirmativa, quam q. 10, de pot. a. 2, ad 15. pro-

bar hæc ratione: Spiritus S. ex proprietate sua
 personali est amor mutus (terminativè) & necesse
 duorum, sive est terminus amoris mutui, qui
 duo se diligunt; sed hoc absque pluralitate suppo-
 sitorum mutuo se amantium esse non potest. *ergo
 oportet, quòd à duobus spiratur*: Major probatur
 Spiritus S. per se petit procedere ex amore per-
 fectissimo; sed amor perfectissimus est amor amicitie
 mutus & reciprocus: *Amor quippe amicitie est redamatio plurium redamantium in aliquo
 uno.* Ait idem S. Th. 1. 2. q. 37. a. 3.

Neque dicas. Etiam si solus Pater spiraret, ad-
 huc Spiritus S. esset terminus amoris mutui, quo
 se Pater & Filius diligunt. Nam respondendo
 ter terminus amoris inadæquatè mutui, concedo;
 adæquatè mutui, nego: quia nempe in illa hypo-
 thesi amor in solo Patre esset principiativè, in Spi-
 ritu S. tantum objectivè, & terminativè, in ma-
 jorem sit adæquatè mutuus, in utroque debet esse
 principiativè.

Ratio ulterior est. Spiritus S. ex proprietate
 personali petit esse distinctus ab utroque; sed si
 procederet ab utroque, non esset ab utroque dis-
 tinctus; ergo vi proprietatis personalis petit ab
 utroque procedere. minor conitit ex §. præcedente.

Objicies primò. Quando terminus virtutem
 adæquatam producendi invenit in uno (supposito),
 tunc per se non appetit produci à duobus suppo-
 sitis; sed virtus spirativa adæquatè reperitur in Pa-
 tre: ergo Spiritus S. per se non petit produci ab
 utraque Persona.

Respondeo distinguendo majorem, quando in-
 venit virtutem adæquatam cum omni conditione,
 quæ à termino exigitur, concedo, secùs, nego.
 Sed in Patre est adæquata Virtus spirandi, quan-
 tum ad id, quod virtus spirandi dicit in rebus,
 concedo, quantum ad omnem conditionem rela-
 tivam importatam in obliquo, quæ à termino nec-
 cessariò exigitur, nego. *Quæ est ergo omnia
 conditio? Duplex, inquam, relatio.* Nam quia
 Spiritus S. spiratur ut nexus & amor unitivus duorum,
 necessariò exigit, ut virtus spirandi contineat
 duas relationes duorum distinctorum suppo-
 sitorum constitutivas. An ergo Patri deest aliqua
 conditio ad spirandum? relativa, concedo, (deest
 hoc nihil deest perfectionis) absoluta, nego.

Dices. Ratio mutui & reciproci nihil po-
 testationis superaddit amori, sed ad summum rela-
 tionem, vel realem, vel rationis: non ergo necesse
 est, ut Spiritus S. ex mutuo amore procedat.
 Respondeo. Non addere formaliter & entitati-
 vè; bene autem arguitivè; quia exinde arguen-
 tur defectus perfectissimæ amicitie; sicut ex de-
 fectu generationis argueretur defectus infinitæ in-
 cunditatis.

Objicies secundò. Non minùs adæquata virtus
 spirandi convenit Patri ratione voluntatis,
 quam cuilibet Personæ convenit virtus creativa
 ratione omnipotentia; sed quia virtus creativa
 Personis convenit ratione omnipotentia, plu-
 ritas Personarum ad creationem se habet per acci-
 dens: ergo etiam dualitas Personarum ad proce-
 sionem Spiritus S. se habet per acci- dens, quia vir-
 tus spirandi competit Patri ratione voluntatis.